

Daha Fazla Bilgiyi Daha Hızlı Yönetmek: Artan Şeffaflık Yükümlülükleri ve T+1 Geçişinin Olası Etkileri Üzerine Bir Değerlendirme

Av. Arda Baran ÇAKIR – Eryürekli Hukuk Bürosu – Ortak Avukat

Son aylarda getirilen düzenlemelerle birlikte sermaye piyasalarımızda şeffaflık yükümlülükleri artırılarak, güven inşası yönünde önemli adımlar atıldı. Aynı dönemde, ilk olarak Mayıs 2025'te değerlendirilmeye başlanan takas sürelerinin T+1'e indirilmesi projesinde, Ocak 2026'da başlayan testlerin yıl sonuna kadar tamamlanması planlanıyor.

Bu iki gelişmeyi birlikte okumak mümkün: bilgi akışı artıyor, otomasyon araçları ve yapay zekâ ile daha hızlı işleniyor, diğer yandan takas sürelerinin daralmasıyla mülkiyet hakları daha hızlı el değiştirecek. Bunun ise, yabancı kurumsal yatırımcıların işlemlerinde, bilginin yatırımcılar ve yatırımcı ilişkileri profesyonelleri tarafından yönetiminde ve halka açık ortaklıkların kurumsal operasyonlarında önemli etkileri olacaktır.

Erişilebilir Bilginin Artışı

13 Ağustos 2026 tarihinde Sermaye Piyasası Kurulu, payları borsada işlem gören tüm halka açık ortaklıkların özel durum açıklamalarının eş zamanlı olarak Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmasını zorunlu kıldı; yükümlülük 1 Ekim 2026 tarihinde uygulamaya alındı.

11 Eylül 2026 tarihinden bu yana, payları borsada işlem gören ortaklıkların sermayesindeki doğrudan veya dolaylı pay ve oy hakkı değişikliklerine ilişkin açıklama yükümlülüğünün alt sınırı %3 olarak uygulanıyor. Buna paralel olarak Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. ("MKK"), anlık güncellediği pay sahipliği tablolarında doğrudan %3 veya daha fazla pay ya da oy hakkına sahip olanları, ayrıca serbest fonlar, serbest özel fonlar ve borsada işlem gören diğer halka açık ortaklıklar üzerinden dolaylı olarak %10 veya daha fazla paya sahip olanları gösteriyor.

Ek olarak, yenilenen "fiili dolaşımdaki pay" tanımı çerçevesinde hesaplanan oranlar MKK tarafından günlük olarak açıklanıyor. Payları borsada işlem gören ortaklıkların ise, fiili dolaşımdaki pay kriterlerini taşıyan kişilere ilişkin bilgileri aylık olarak MKK'ya bildirmesi gerekiyor.

Takas: Küresel Trende Uyum

Tarihsel olarak takas süreleri farklı kademelerde daralma eğilimi gösterdi; bugün ise dağıtık defter teknolojilerinin gelişmesiyle anlık (atomik) takasın hedeflendiğine tanık oluyoruz.

1900'lerde T+5 olan takas süresi son on yıllarda kademeli olarak kısalıyor. 2010'lu yıllarda Avrupa ve Amerika'da T+2'ye düşürülen takas süresi; Türkiye'de öncü bir örnek olarak 1994 yılından bu yana uygulanıyor.

2023 yılından bu yana ise dünya genelinde T+1 standardına geçiş süreci yaşanıyor: Amerika kıtasında Mayıs 2024'te tamamlanan geçişin, Avrupa'da 11 Ekim 2027 tarihinde tamamlanması hedefleniyor. Türkiye'de ise hızlı bir değerlendirme sürecini takiben 2026 yılında başlayan testlerin son aşamalarında olduğunu görüyoruz.

Beklenen Etkiler

Yüksek şeffaflık yükümlülükleri, öncelikli olarak piyasalarda güveni kuvvetlendirmeyi sağlamakla birlikte, yatırımcıların işlemesi gereken bilgi miktarını artırıyor. Takas süresinin daraltılmasının ise piyasalarda likiditenin artmasına katkı sağlaması bekleniyor. Değerlendirme ve karar yükü zaten artmış olan yatırımcılar, nakde ve paylara daha hızlı erişebilecekleri için yeni kararlarını da daha çabuk uygulayabilecek.

Her karar yeni bir bilgi, her bilgi de yeni kararlar doğuracak. Burada oluşacak geri besleme döngüsünün kontrolden çıkması beklenmese de hem yatırımcılar hem de yatırımcı ilişkileri profesyonelleri için öngörülenin ötesinde bir bilgi yönetimi yükü yaratabilir.

%30-40 oranında yabancı payına sahip sermaye piyasalarımıza, şeffaflık ile güven konusundaki adımlarla birlikte yabancı yatırımcıların ilgisinin artması bekleniyor. Yabancı yatırımcı oranı yüksek piyasaların T+1 takas döngüsünde hassas olduğu en önemli noktalardan biri de nakit hareketleri ve likiditeye erişim oluyor. Daralan işlem pencereleri, yabancı yatırımcılar ile piyasalarımızın farklı saat dilimlerinde bulunması ile birleşince, nakit hareketlerini sıkıştırabilir ve yatırım iştahını azaltabilir. Bu konuda sağlanacak denge ise piyasa paydaşlarının tamamının değerlendirme ve katılımını gerektiriyor.

Halka açık ortaklıklar üzerindeki en somut etkiler ise pay sahipliği bildiriminde ve kurumsal işlemlerin takvimlerinde, özellikle T+1 takas döngüsüne geçildiği dönemde yaşanacak. Bu dönemde yapılacak genel kurullarda pay sahipliğinin doğru belirlenmesi için iki farklı takas döngüsü arasındaki uyumun temkinli şekilde kurgulanması gerekiyor. Geçiş dönemi, işlem kaynaklı pay sahipliği açıklamaları ile takas sonrasında güncellenen MKK tabloları arasında geçici farklılıklara da yol açabilir; bu da ortaklıkların aylık fiili dolaşım bildirimlerinde ek kontrol gerektirebilir. Benzer olarak, daralan takas süresi ödünç verilen paylardan doğan hakların belirlenmesinde de hata riski doğurabilir.

Yatırımcı ilişkileri profesyonellerini ve yatırımcıları bekleyen bir diğer kritik konu ise kâr payı dağıtımı, sermaye artırımı gibi kurumsal işlemler ile hak kullanımlarının kurgulanması olacak. Mevcut döngüde hak kullanım günleri ile hak sahipliği günlerinin ayrı olması, süreçlerin yürütülmesinde bir nefes boşluğu sağlıyor; bu iki işlemin tek bir güne düşmesi halinde süreçlerin titizlikle kurgulanması gerekecek. Kanada'da ve Avrupa'da önerilen şekilde, önemli kurumsal işlemlerin geçiş döneminde yapılmaması, piyasa karmaşası riskinin bertaraf edilmesine katkı sağlayacaktır.

Bilgi miktarı ve hızındaki artış sebebiyle halihazırda yönetim ve iletişim yükü ağırlaşan yatırımcı ilişkileri profesyonellerini, titizlikle planlanması gereken bir geçiş dönemi bekliyor. Artan bilgi ve daralan takas penceresinin doğuracağı sonuçların sağlıklı bir dengeye oturtulabilmesi için de bilginin doğru, tutarlı ve zamanında yönetilmesi ve paydaşlarla paylaşılması önemli olacak.